

VAN CENSUUR NAAR CANCEL CULTUUR

Scriptie
van
Louca Pit

INHOUDSOPGAVE:

Inleiding: Waarom dit onderwerp?

- Waarom dit onderwerp? 1
- Het geval van J.K. Rowling 3
- Wat is cancel cultuur? 3

Waar komt cancel cultuur vandaan?

- DRAG THEM 4
- Reflectie op het essay van Clark 5
- Wie zijn de elites? 6

Waarom doen we aan cancel cultuur?

- Wakker na de dood van god 6
- Social media en kapitalisme 7
- Waarom kunnen we niet weggijken? 8
- Het sublieme 9
- Kraaienbegrafenis 9

De conclusie

- Samenvatting scriptie 10
- Conclusie 10
- Samenvatting film 11
- Bronnenlijst 12

INLEIDING: WAAROM DIT ONDERWERP?

Ik heb altijd al een interesse gehad in de psychologie, met name de manier waarop mensen gemanipuleerd kunnen worden met marketing. Dat klinkt misschien een beetje luguber, maar ik heb het voor zo lang ik me kan herinneren fascinerend gevonden en wilde graag dit soort marketing-tactieken leren herkennen.

Dit is een van de redenen dat ik propaganda als onderwerp had gekozen voor mijn eindfilm.

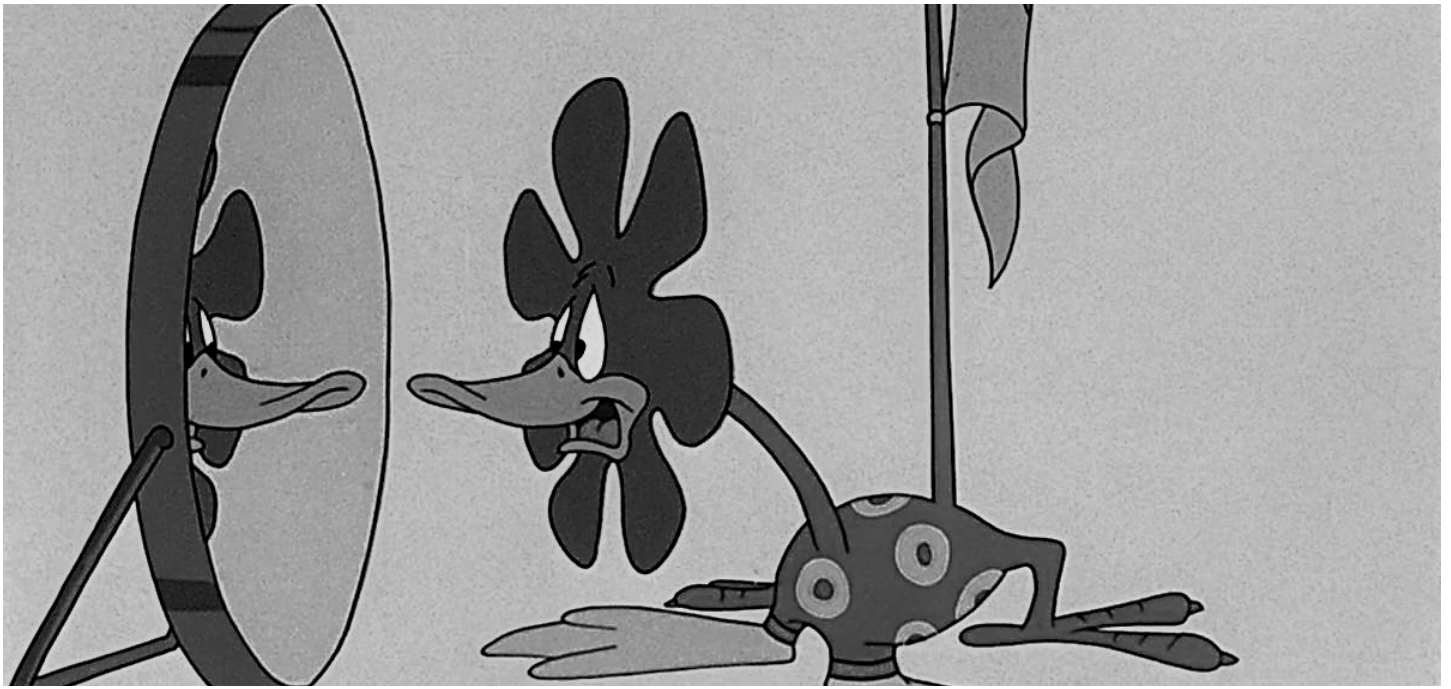
Als jaar 4 student op ArtEZ is namelijk de bedoeling dat ik dit jaar mijn eigen film ga maken! Spannend... Ik had heel veel ideeën, omdat het een onderwerp was waar ik vaak over na had gedacht. Maar... Het onderwerp van propaganda was te breed.

Er bestaan zo veel vormen van propaganda, uit zo veel tijdperken. Hoe kan ik er maar één kiezen? Om dat te beslissen was mijn plan om meerdere film-ideeën te maken, en dan te kijken welke ik het leukst vind. Na meerdere matige ideeën die ik niet echt wilde doen, had ik er een gevonden die wel bij mij bleef hangen. Een film die gecensureerd is, en daar mee speelt. Specifiek was het idee dat de betekenis van de film vervormd werd door de slimgeplaatste censurbalken. Bijvoorbeeld, door "Je moeder is vet cool" te censureren door "cool" uit het einde van de zin weg te knippen, verandert de hele zin. Dit aspect was later weggelaten, maar het idee van een gecensureerde film bleef wel.

Het idee was dus... Een film waar de hoofdpersoon wordt geplaagd door censuur, waar de hoofdpersoon bewust van is.

Daarmee bedoel ik niet dat censuur de hoofdpersoon op de realistische manier lastig zou vallen, maar meer op de manier dat fysieke censuur balken zouden verschijnen, en sommige woorden niet meer uitgesproken kunnen worden zonder dat deze in een "bliep" geluid veranderen.

Het concept is een beetje te vergelijken met de iconische *Looney Tunes*-aflevering *Duck Amuck* (1953), waar de animator Daffy Duck plaagt door bijvoorbeeld zijn mond uit te gummen of de achtergrond te veranderen.

Screenshot van de Looney Tunes film "Duck Amuck"

Maar ja, ik zit op een kunstacademie, ik kan niet enkel *Duck Amuck* na-apen zonder betekenis. In de *Looney Tunes* film heeft de animator geen specifieke reden om Daffy Duck te pesten, het is gewoon grappig. Voor mijn film is een reden wel belangrijk. Wat voor persoon zou dan een film censureren en waarom? Deze vraag viel mij lang lastig. Het meest vanzelfsprekende antwoord is natuurlijk iemand met veel macht die een bepaald narratief probeert te creëren. De propaganda van iemand als Adolf Hitler¹ tijdens de 2e wereldoorlog, bijvoorbeeld. Er ligt hier vast potentie, maar... voor mij voelde het te voorspelbaar. Ik wilde mijn censuur-pleger een interessanter doeleinde geven dat niet zo vaak in film wordt gezien. Het idee was naar boven gekomen om de censuur-pleger juist van de woke-partij te laten komen. Dit zou tegen de verwachtingen ingaan omdat propaganda meestal wordt geassocieerd met conservatieve partijen.

Hieronder een citaat van Watbetekent.nl, dat de betekenis van 'Woke' omschrijft:

Woke staat voor 'wakker' zijn: alert op misstanden en problemen in de maatschappij, en het voorkomen van kwetsen van anderen (bijvoorbeeld door discriminatie of uitsluiting). Letterlijk is woke de verleden zin van het Engelse 'to wake up' (wakker worden of wakker maken). Ook de uitleg dat woke is ontstaan als samenvoeging van de woorden 'awakeness', 'awareness' en 'OK' zien we regelmatig terug. In de huidige tijd wordt de uitdrukking gebruikt om aan te geven dat men alert is op sociale ongelijkheid, onderdrukking en racisme in de maatschappij: mensen zijn wakker geworden en zijn zich bewust van het bestaan van deze problemen, het wordt niet langer ontkend. De term woke in deze context veel gebruikt in uitingen op social media.

Eerst wilde ik hier echt geen film over maken. Persoonlijk vind ik ten slotte dat de woke-beweging een goed ding is, ook al gaat het soms een beetje te ver wanneer mensen van iets kleins een groot probleem maken. Ik wilde geen anti-woke film maken, dan zouden mensen vast denken dat ik een of andere racist ben.

Maar... Tijdens het brainstormen door middel van storyboards kwam ik een idee tegen. Wat als, in plaats van dat de hoofdpersoon wordt gecensureerd, iedereen om de hoofdpersoon heen juist degene is die wordt gecensureerd? Er is nog steeds een gebrek aan motief. Wat ik wel wist was dat ik het motief voor de censuur het liefst een soort plot-twist zou willen maken. Iets dat de kijker niet had verwacht. Toen ik er op deze manier over nadacht kwam ik op een idee. Wat als het eigenlijk zelfcensuur blijkt te zijn?

1 (1889-1945), Führer van het Derde Rijk. Een berucht persoon.

Vroege concept-schetsen, gebaseerd op een combinatie van censuur en *Duck Amuck*. Door mij getekend.

J.K. Rowling ✓
@jk_rowling

'People who menstruate.' I'm sure there used to be a word for those people. Someone help me out. Wumben? Wimpund? Woomud?

Tweet van J.K. Rowling die als transfobisch opgevat kan worden

Iedereen om het personage heen is gecensureerd, maar het blijkt dat dit is omdat ze dat zelf hebben gedaan! Sinds de hoofdpersoon de enige is die hier niet aan meedoet, wordt een mogelijk motief ook al vrij snel helder voor mij. De personages zouden de hoofdpersoon misschien aan het ontwijken zijn, nadat ze collectief hadden besloten dat ze dit zouden doen. In andere woorden... *Cancel cultuur!* De hoofdpersoon is gecanceld! *Cancel cultuur* komt ten slotte vanuit het collectief, terwijl censuur vanuit één iemand komt. Door de bron van de censuur in "iedereen" te veranderen wordt het dus eigenlijk automatisch al een verhaal over *cancel cultuur*. Grappig genoeg alsnog dicht verwant aan de woke-beweging die Rick mij had voorgesteld te bespreken...

Nu deze inleiding voorbij is, zal ik duidelijk maken wat *cancel cultuur* precies is, waar het vandaan komt en wat het doel van de *cancel cultuur* is.

Is het u wel eens overkomen dat er een bepaalde acteur/artiest/auteur is waar u fan van bent... Over wie plots iedereen zegt dat u niet meer het werk van dit persoon mag bekijken, omdat u anders achter het werk van een seksist/homofob/transfoob/racist staat? Wat doet u dan? Zou u van het werk wegstappen of het gewoon nog leuk blijven vinden?

In ieder geval is hier sprake van *cancel cultuur*.

Een welbekend voorbeeld hiervan is J.K. Rowling, de auteur van de *Harry Potter*-boekenserie. Zij had deze post op Twitter gepubliceerd, als reactie op een artikel. In een tekst van Tim Miechels (2021) (Hij zal later in dit essay nog terugkomen), vertaalt hij deze Tweet als volgt:

"Mensen die menstrueren." Er was toch ooit een woord voor dat soort mensen? Laat iemand me helpen. Vrouwen? Vrimen? Vroowen?

Deze post kan opgevat worden als transfobie. Vrouwen zijn namelijk niet de enige mensen die menstrueren, omdat er ook trans-mannen (mannen die als vrouw geboren waren) bestaan die nog menstrueren. Ook menstrueren niet alle vrouwen, vanwege het bestaan van trans-vrouwen (vrouwen die als man geboren waren).

De rest van de mensen op Twitter waren niet heel blij met deze tweet van Rowling.

Sterker nog, mensen waren zo beledigd dat J.K. Rowling "gecanceld" moest worden.

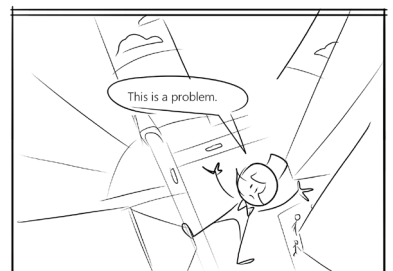
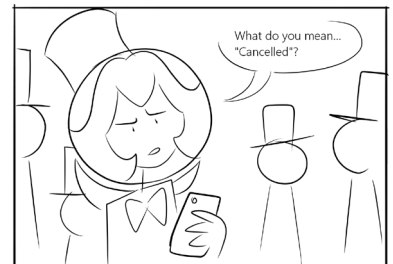
Dit houdt in dat mensen afstand gaan nemen van haar en haar werk. "Geen *Harry Potter*-boeken meer kopen, anders geef je geld aan een transfoob". Dat is het idee achter het nemen van de afstand. "Als we haar geen geld of aandacht meer geven dan leert ze haar lesje wel." Dit is *cancel cultuur*.

Rob Henderson² (2020), omschrijft het fenomeen van *cancel cultuur* zo:

Cancel culture refers to ending (or attempting to end) an individual's career or prominence to hold them accountable for immoral behaviour.

Ofwel, in mijn eigen parafrasering: *Cancel cultuur* verwijst naar een poging om iemands carrière of relevantie te beëindigen als gevolg voor immoreel gedrag.

Hopelijk begrijpt u nu wat *cancel cultuur* is, misschien kent u er zelf nog een voorbeeld van, maar nu is het tijd om de vraag te stellen waar *cancel cultuur* vandaan komt!

Meer vroege concept-schetsen, door mij getekend.

² Schrijver voor Philosophy Today

1: WAAR KOMT CANCEL CULTUUR VANDAAN?

Dr. Meredith D. Clark, PhD, foto afkomstig van UNC

Meredith D. Clark¹ heeft een essay geschreven over de oorsprong van *cancel cultuur*.

De titel van dit essay is:

DRAG THEM: A brief etymology of so-called “cancel culture” (2020)

In dit essay zal Clark de oorsprong en evolutie van *cancel cultuur* bespreken. De manier waarop volkstraditie van mensen van kleur heeft geleid tot traditie van “black twitter” (de naam voor sociale bubbels van mensen van kleur op Twitter), die uiteindelijk in onze moderne vorm van *cancel cultuur* is geëvolueerd. *Cancel cultuur* ontstond als een genetwerkte manier om bewustzijn te verspreiden en is vervormd tot een soort “morele paniek” voor veel mensen.

Ten eerste benoemt Clark een citaat van Jonah Engel Bromwich².

Hij omschrijft het digitale fenomeen van *gecanceld* worden als *totale desinvestering in iets. Wat dan ook.* (2018, door mij geparafraseerd)

Hiermee bedoelt hij waarschijnlijk dat *cancel cultuur* inhoudt dat iedereen wegblijft van de boosdoener.

¹ Lid van de National Association of Black Journalists, assistent professor op de school van journalistiek op de universiteit van North Texas

² Stijlschrijver voor de New York Times

Alle investering die je in die persoon had (Bijvoorbeeld aandacht of geld) neem je terug.

Clark voegt hier aan toe dat ze aan Bromwich had uitgelegd dat *cancelen* een expressie van noodzaak is. De keuze om je aandacht weg te trekken van iemand wiens acties zo buitensporig zijn dat je hen niet meer jouw aandacht, tijd of geld gunt. Sindsdien is de term volgens de auteur uitgegroeid tot een soort stopwoordje van de journalistiek om onderdrukte groepen die verzet tonen stil te maken zodat er geen verandering nodig lijkt te zijn.

Vervolgens benoemt ze dat *cancel cultuur* zich bevindt binnen het “Habermaseaanse”³ concept van de publieke sfeer die aanneemt dat publiekelijke drama het domein van de elites is. (1962) Het idee is dat iedereen gelijk is, maar in de praktijk is dat niet zo. Bijvoorbeeld hebben heel veel soorten werkgevers het legale vermogen om bepaalde werknemers af te wijzen, zelfs wanneer deze geschikt zijn. Dit is het geval voor zelfs toelatingsfunctionarissen voor universiteitscampussen.

³ Jürgen Habermas is een Duitse filosoof uit 1929, wiens populaire theorie over de optimale publieke sfeer stelt dat rationele discussie gevoerd moet kunnen worden zonder de invloed van dwingende machten.

Vandaar dat elk onderzoek naar *cancel cultuur* moet beginnen met een analyse van de machtsverhoudingen. *Cancel cultuur* bestond dus als manier van communicatie tussen machteloze mensen. Zo konden ze bewustzijn verspreiden voor dit soort discriminatie. Het *cancelen* van iets of iemand is een fenomeen dat oorsprong heeft in queer-groepen van kleur op social media, ook wel Black Twitter genoemd. Vanuit deze groepen is de term van “*cancel cultuur*” uitgegroeid tot een internet meme (volgens Limor Shifman⁴, 2013) (Een internet meme is een idee of geloof dat over het internet verspreid omdat veel mensen er over praten.⁵ Memes staan tegenwoordig beter bekend als de grappige plaatjes die op het internet te vinden zijn. De originele betekenis van ‘meme’ is iets breder.)

Clark schrijft dat de term ‘*cancel cultuur*’ uiteindelijk opgepakt werd door mensen buiten deze groepen, waaronder blanke journalisten, politici en alledaagse mensen zoals u en ik. Deze mensen hebben, door middel van het nieuws en andere mediavormen, *cancel cultuur* afgebeeld als iets gevaarlijks. Een morele paniek met doel om iedereen schade te berokken. Ironisch genoeg wordt zo de *cancel cultuur*, die bestaat om uit te spreken tegen censuur, nu juist gezien als een vorm van censuur. Het is in je eentje erg moeilijk om een verschil te maken wanneer het aankomt op een bedrijf of beroemdheid. *Cancel cultuur* bestond om discussie met die dingen ook bereikbaar te maken. Naar een enkel persoon luisteren grote machten vaak niet, maar wanneer het een hele golf mensen is hebben ze weinig keuze.

⁴ Journalist en docent bij de Hebrew University van Jerusalem

⁵ Definitie afkomstig van Know Your Meme

Niall Coghlan, foto afkomstig van LinkedIn

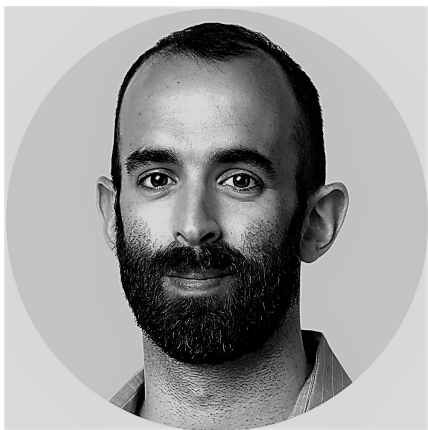
Oorspronkelijk was het een manier voor vrouwen van kleur om hun klachten duidelijk te maken, maar sindsdien wordt het vaak verkeerd gezien als een vorm van Twitter's gepeupel-mentaliteit. Het is echter kwalitatief anders. Het is vaak een kritiek op systematische ongelijkheid in plaats van een aanval op specifieke, individualistische overtredingen

(Niall Coghlan⁶, 2020. Vertaald en licht geparafraseerd door mij, Louca).

Sociale media zoals Twitter en Youtube, staan toe dat onderdrukte groepen aan "networked framing" kunnen doen. Een proces waarin gezamenlijke ervaringen van een gemeenschappelijke oorsprong besproken kunnen worden. (Dat iedereen een vergelijkbare ervaring heeft gehad bij een bepaald bedrijf, bijvoorbeeld.

Een heel relevant voorbeeld hiervan is wat er gaande is bij The Voice of Holland.

⁶ Jonathan Brock-prijs Winnaar 2020

Jonah Engel Bromwich, foto van The New York Times.

Veel vrouwen beginnen nu toe te geven dat ze bij The Voice ongepast zijn behandeld achter de schermen.)

Vandaar ontstaat er soms een kritiegolf ter afkomst van de slachtoffers. Ofwel "calling out", ofwel "cancelen". De oorsprong hiervan ligt zelfs al bij de grootmoeders van sommige mensen van kleur, die vergelijkbare tactieken moesten leren om rechtvaardigheid te vinden. Niet elke kritiek hoeft eerst mooi verwoord te worden en heel beleefd verteld, schrijft Clark. Soms zorgt de onderdrukking voor een noodzaak om onmiddellijk je mening te uiten.

Het idee van "cancel cultuur" is sterk overdreven en aangemoedigd door het verband dat social media heeft met kapitalisme. Het is winstmakend voor algoritmes en pakkende nieuwskoppen om er een groot angst-narratief van te maken voor de consumenten. (Zelf wil ik hier graag later in mijn essay ook dieper op ingaan.) *Cancel Cultuur* is zeker iets dat de maatschappij goed kan gebruiken, maar de media heeft het verwoord als iets om te vrezen, en zo is de betekenis van het woord ook vervormt.

Wat begon als tactiek om bewustzijn over racistische bazen te verspreiden tussen onderdrukte groepen, is vervormt tot massale angst dat we allemaal gecanceld zullen worden als je even niet op je woorden let.

In 2013 was er een groot evenement waar heel veel vrouwen van meerdere culturen tegelijk al hun ontevredenheden op Twitter lieten weten door middel van hashtags. Deze dingen waren individueel allemaal kleine klachten, maar wanneer die allemaal samenkomen als een soort ingrediëntenlijst voor een cancel-cake, begint het toch een bepaald beeld te schilderen van de onrechtvaardige bedrijven en bekendheden.

James Davison Hunter⁷ zegt dat de kracht van cultuur is om realiteit te besturen. De kracht om een debat op een

⁷ Socioloog en auteur van de 1990s culture wars thesis

James Davison Hunter, foto afkomstig van UVA Today

bepaalde manier weer te geven. Deze kracht ligt bij de elites. (tevens door mij geparafraseerd) *Cancel cultuur* is gericht op wat de auteur "de elites" noemt. Ik neem aan dat dit bijvoorbeeld verwijst naar de bazen bij nieuwsbedrijven... Maar, omdat *cancel cultuur* op hen gericht is, is het ook handig voor hen om *cancel cultuur* af te beelden als iets dat slecht is! (voor mij begint het duidelijk te worden waarom *cancel cultuur* dan was vervormt... De media heeft het dus negatief afgebeeld omdat het voor hen juist een gevaar was, niet voor de personen met minder macht.)

Clark benoemt hoe *cancel cultuur* voor veel goede dingen gebruikt kan worden, maar ook hoe sommige mensen die deze kracht van *cancelen* ontdekken het geheel verkeerd gebruiken. Sommige mensen doen nu online aan pesten of zelfs doxxen (het publiekelijk maken van iemands adres zodat ze zich onveilig voelen), in de naam van *cancel cultuur*.

Tot zover het essay van Clark. Deze oorsprong van *cancel cultuur* kwam voor mij als grote verrassing. Omdat ik als wit persoon enkel bekend ben met de versie van *cancel cultuur* die ons wordt voorgeschoteld door het nieuws, heb ik het nooit eerder gezien als het wapen tegen onderdrukking dat het hoort te zijn. Het voelt een beetje als een film waar de vijand een heel moreel correct en begrijpelijk oorsprongsverhaal heeft.

Ik zie *cancel cultuur* hierdoor zeker in een ander licht. Misschien is de angst voor *cancel cultuur* wel een veel grotere bedreiging dan de *cancel cultuur* zelf. Is het alleen door de media afgebeeld als iets dat angst vereist, omdat de elites (later ga ik op de betekenis van ‘elite’ in) er zelf angst voor hebben, en het daarom graag af willen beelden als iets slechts? Het klinkt bijna als een complottheorie, maar ook wel weer logisch, vind ik...

Even aarzel ik. In de huidige versie van mijn film wordt een matig beroemd persoon onterecht slachtoffer van *cancel cultuur*. Maar, na deze tekst voelt het vreemd om *cancel cultuur* zo negatief af te beelden... Toch gaat mijn huidige film niet over de situaties waarin *cancel cultuur* voor zijn oorspronkelijke doel wordt gebruikt. Olivia is geen slecht persoon met duistere geheimen. Eerder zou ik zeggen dat mijn huidige script gaat over de manier waarop *cancel cultuur* verkeerd kan gaan. In dit script is namelijk duidelijk dat er grotendeels sprake is van een misverstand. Het gaat over de haast die wij op social media tegenwoordig hebben wanneer het aankomt op het vormen van een mening en standpunt. Wel zou ik nu een manier willen vinden om in mijn film duidelijk te maken dat *cancel cultuur* ook met goede bedoelingen gebruikt kan worden... Nu ik de *cancel cultuur* zo negatief heb afgebeeld voel ik mij namelijk echt alsof ik in de propagandaval van de media ben getrapt. In plaats van *cancel cultuur* te zien voor zijn bedoeling, zag ik *cancel cultuur* als de angstsensatie die de media er van had gemaakt. Het essay van Clark spreekt veel over de ‘elites’, waardoor ik graag wilde weten wat dit precies inhoudt. Wie zijn de elite precies? De mensen die kiezen wat er op het nieuws wordt verteld? De rijke lui die iedere ochtend in een badjas Coolbest drinken bij hun ei met spek? Laat ik eens kijken... Professor John Higley omschrijft op Encyclopedia Britannica (2016) de term ‘elites’ als kleine groepen van mensen die disproportionele macht en invloed hebben.

Het is gebruikelijk om scheiding te maken tussen ‘politieke elites’ en ‘culturele elites’

Politieke elites zijn mensen wiens plaats in krachtige instituten of organisaties hen het vermogen geven om politieke uitkomsten te beïnvloeden. Die kunnen bijvoorbeeld beïnvloeden welk verhaal er op het nieuws komt. Dit lijkt misschien onbelangrijk, maar zo bestuur je wel de kennis van het volk.

Met culturele elites daarentegen, worden de rijke mensen bedoeld die invloed hebben op cultuur. Dit zijn bijvoorbeeld de rijke mensen die kunst inkopen. Ook kunnen het kunstenaars zijn waar veel mensen naar luisteren, waardoor ze veel invloed hebben.

Dankzij deze tekst van Higley begrijp ik nu dat het essay van Clark verwijst naar de politieke elites.

2: WAAROM DOEN WE AAN CANCEL CULTUUR?

Tim Miechels. Foto afkomstig van Radboud Reflects op Youtube

Nu we weten wat *cancel cultuur* is en waar het vandaan komt, wil ik dieper ingaan op waarom we er aan doen. De December 2020 uitgave van Filosofie Magazine bevat een aantal artikelen over de woke-cultuur.

Ik neem u mee naar het artikel van filosoof Tim Miechels.

Zijn artikel is getiteld *Wakker na de dood van God*.

De woke-beweging zou ervoor zorgen dat we geen open debat meer kunnen voeren en dat kunst niet meer controversieel mag zijn. Klopt dat beeld wel? Nietzsche laat zien dat een discussie over nieuwe waarden noodzakelijk is om onze eigen ondergang te voorkomen, schrijft Miechels.

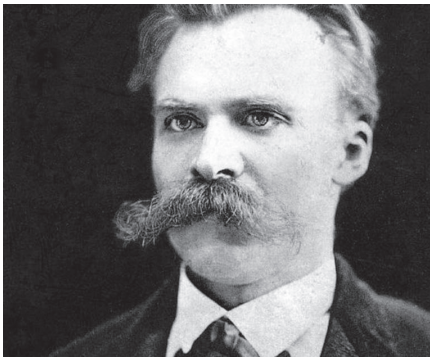
Ten eerste vat de auteur het verhaal van het annuleren van J.K. Rowling samen. Dit is eerder in mijn essay besproken.

De term “*cancel cultuur*” wordt volgens de auteur vooral gebruikt door critici om de woke-beweging als “politiek correct” te framen.

Kunstwerken mogen niet meer schuren, meningen mogen niet meer controversieel zijn en je mag niet meer tegen de stroom in denken, schrijft Miechels.

De Duitse filosoof Friedrich Nietzsche (1844-1900), een naam die bij filosofielessen vaak is gevallen, heeft het in zijn werk over het conflict dat ontstaat wanneer de normen en waarden waar je aan gewend bent om je heen te veranderen. Destijds vergeleek hij dit met de dood van god. Symbolisch gezien, natuurlijk. De manier waarop mensen in de nieuwe moderne tijd geen religie meer nodig hadden.

Miechels benoemt Nietzsche’s boek *De vrolijke wetenschap* (1882), waar hij in gaat op de gevolgen van dit fenomeen.

Friedrich Nietzsche. Afbeelding afkomstig van Trouw

“Na de dood van God heerst er eerst opluchting. We werpen de kerkelijke ketenen van ons af, mogen alles weer denken, zeggen en onderzoeken. Naar deze openheid en vrijheid verwijzen de critici van cancel cultuur.”,

schrijft Miechels. Maar, het verhaal van Nietzsche gaat nog verder. Nadat de opluchting en het gevoel van vrijheid overgeblazen zijn, zou de mens juist voor een probleem komen te staan. Alle normen en waarden die hen mens maakten zijn verloren, er is alleen nog een leegte achtergebleven. Nu moet de mens dan zelf waarden en betekenissen aan maken. Anders is het ten slotte niet echt een beschaving. De vraag wordt gesteld of wij zelf wel in staat zijn om normen en waarden te scheppen. Nietzsche biedt twee mogelijkheden voor de toekomst. Ten eerste de übermensch. Niet te verwarren met de populaire definitie van Adolf Hitler wordt met deze definitie van übermensch verwezen naar een mens die de mensheid van het verleden heeft kunnen verlossen en alle “er was” te herscheppen. Ofwel, deze mensen kunnen zelf de wereld vormen, met hun eigen normen en waarden.

Daartegenover zet Nietzsche de “de verachtelijke mens”, een vorm van mens dat niets anders dan leegte meer heeft na de dood van god, en enkel streeft naar kortstondig genot. Deze mens is niet in staat iets nieuws te verrichten, want hij neemt niets serieus. Wat veel boze mensen “cancel cultuur” noemen is dus eerder een discussie over nieuwe waarden.

Alan Spicer. Afbeelding afkomstig van Alanspicer.com

Zijn tegenstanders van deze cancel cultuur te vergelijken met de verachtelijke mens?

Zijn voorstanders van cancel cultuur te vergelijken met de übermensch?

Je zou kunnen zeggen dat cancel cultuur een manier is om te testen wat onze nieuwe normen en waarden zijn, schrijft Miechels in zijn tekst. Toch levert hij op de cancel cultuur ook nog kritiek, wanneer hij zich afvraagt wat nu echt het constructieve nut is van het boycotten van *Harry Potter*-boeken. Miechels beëindigt zijn tekst door de tegenstanders nog eens te vergelijken met de verachtelijke mens van Nietzsche. Uit deze tekst haal ik dat de auteur cancel cultuur een nobel idee vindt dat algemeen goed is voor de samenleving, maar ook dat het soms op doelloze manieren wordt gebruikt, wanneer mensen het nut vergeten lijken te zijn. Dit weerspiegelt ook mijn eigen mening.

Tijdens de samenvatting van het essay van Clark benoemde ik ook dat ik graag even verder wil praten over het verband van social media en het kapitalisme. Specifiek, de manier waarop social media-algoritmes ruzie en negatieve interactie aanmoedigen.

In een artikel op de website van Alan Spicer¹ bespreekt Spicer de functie van Dislikes op Youtube.

De meeste mensen gaan er volgens mij van uit dat het dislikens van een video er voor zorgt dat je dit soort video's minder te zien krijgt. Soms is dit ook het geval. Het is alleen niet altijd zo simpel.

Youtube logo. Afbeelding afkomstig van English Jagran News

Wanneer je een video een dislike geeft zonder deze geheel af te kijken, is dit inderdaad het geval. Vergelijkbare video's worden dan minder snel aangeraden aan jou en aan andere mensen.

Maar... Als je de video helemaal afkijkt, en deze dan een dislike geeft... Dan maakt het Youtube eigenlijk weinig uit dat je het niet leuk vond! Waar het echt om draait is hoe lang Youtube je op de website kan houden. (Zo kom je natuurlijk in contact met advertenties, en verdient Youtube geld.) Als je een video helemaal afkijkt, zelfs als je deze niet leuk vindt, zal het algoritme vergelijkbare video's aanraden, in de hoop dat je nog wat langer boos blijft. Nog wat meer dingen bekijkt waar je boos van wordt, nog wat meer boze comments achterlaat... Zolang het maar een effectieve manier is om jou op de website te houden! Dat is wat de bron impliceert.

Dit klinkt voor mij heel ernstig. Je hoort vaak zeggen dat op social media die gratis te gebruiken is, het gratis is omdat jouw aandacht het product is dat wordt verkocht aan de adverteerders.

Dit Youtube-voorbeeld maakt dat voor mij erg duidelijk.

Youtube wordt hier als voorbeeld genomen, maar andere social media's werken natuurlijk op vergelijkbare wijzen.

Dit is het verband met social media en kapitalisme, en een van de redenen dat online drama tot zo'n groot fenomeen kan uitgroeien. Tegenwoordig zie ik het steeds vaker. Het enige doel van websites is om je daar te houden. Is dit zelfs als ze fake news moeten verspreiden om je aandacht te kunnen krijgen?...

¹ Gecertificeerde Youtube consultant. Blijkbaar bestaat dat!

De Attack on Titan illustratie die mij deed denken aan Burke's siblieme. Afbeelding afkomstig van de serie.

Wat in ieder geval een heel interessante kwestie is, is het feit dat wij hier intrappen. Als wij boos zijn op iets online, waarom kiezen we dan vrijwillig om door te blijven gaan? Kunnen we niet gewoon de computer uitzetten? Dit hoor ik vaak gezegd worden over mensen die online worden gepest. “Lees het dan niet” of “Zet je computer dan gewoon uit”... Deze onverschillige opmerkingen komen natuurlijk gemeen over... Maar ze klinken ook wel weer logisch... *waarom* blijven we kijken? In een artikel voor wetenschaps-tijdschrift Quest (2021) stelt redacteur Pepijn van der Gulden de vraag: Waarom blijven mensen kijken bij een ongeluk?... In mijn ogen is dit vergelijkbaar met ons instinct om naar dingen te kijken waar we boos van worden.

In dit artikel laat de auteur een wetenschappelijk onderzoek zien waar mensen 2 kleine plaatjes te zien kregen. 1 van iets gebruikelijks en 1 van iets ellendigs. Ze kregen dan de keuze om één van de plaatjes in betere resolutie te zien. Overweldigend kozen veel mensen voor het ellendige plaatje, waarop dingen werden afgebeeld als relschoppingen en misvormde gezichten.

De auteur stelt als verklaring voor dit fenomeen dat wij allen last hebben van morbide nieuwsgierigheid. Ook al lopen we het risico iets te zien dat we niet willen zien, hebben we alsnog de drang om onze nieuwsgierigheid gerust te stellen. De auteur legt dit uit als een drang die wij hebben om te weten wat er aan de hand is. Als je een groep mensen ziet, wil je weten waarom ze daar staan. Je denkt dan zoiets als: Is dit belangrijk voor mij? Moet ik dit ook weten? Laat ik eens dichterbij gaan kijken, ondanks het risico dat ik iets zal zien dat ik niet wil zien.

Zelf interpreteer ik dit artikel als “Het zit in ons instinct”... Misschien een soort manier om samen te leren van de fouten van anderen, in het geval van een ongeluk? En ook om samen te komen met andere mensen, die ook meekijken... Het is ten slotte heel bevredigend wanneer je online ruzie hebt, en er achter komt dat de meerderheid het met jou eens is! Persoonlijk geloof ik dat wij instinctief op zoek gaan naar mensen die het met ons eens zijn. Zo kunnen we ook video's blijven kijken waar we boos van worden, mogelijk in de hoop dat iemand in de comments ofzo het met ons eens is. Dan kunnen we die post een like geven! En dan voelt het, om de een of andere reden, alsof je een goede daad hebt verricht. Ahhh, wat ben ik toch lekker moreel correct... Die dislike op zijn video en die like op de kritiek leverende comment... Dat zal 'em leren! Misschien is dit alleen voor mij het geval, maar het is mijn persoonlijke theorie.

Zelfs samen jammeren over hoe zielig een film is brengt ons samen met mensen die dezelfde mening als ons hebben... Dit zou ook kunnen verklaren waarom we vrijwillig films kijken waar we bang of verdrietig van worden. Dit benoem ik omdat dit het populaire voorbeeld is van de *Paradox of Tragedy* van Aristoteles. De *Paradox of Tragedy* sluit goed aan aan het onderwerp waar wij het zojuist over hebben gehad. Deze tekst stelt ook de vraag waarom mensen vrijwillig naar onprettige dingen kijken. Omdat dit vorige artikel een beetje kort was, zal ik nog een tekst pakken. Deze is getiteld: *Het Sublieme: Waarom We Blijven Kijken Naar Wat We Niet Willen Zien* (Dr. Johan Olsthoorn, 2009).

Dit artikel bespreekt ook het fenomeen dat wij niet weg kunnen kijken van een ongeluk.

Het voorbeeld dat wordt gebruikt is alleen nu een stuk grootser, van auto-ongeluk naar de aanslagen op het World Trade Center, beter bekend als 9/11.

Wanneer ze ver genoeg zijn weggerend om veilig te zijn... Stoppen mensen met rennen en keren ze om, om naar het ongeluk te kunnen kijken. Als een soort hypnose trekt deze ramp onze aandacht.

We vinden het afschuwelijk, en toch willen we het zien. Waarom? Filosoof Edmond Burke beweert dat angst genot oplevert zolang het gevaar niet te dichtbij komt.

De term die hij gebruikt voor dit soort angstaanjagende dingen is 'subliem'.

Voor veel mensen betekent dit 'heel mooi' of 'schitterend', maar voor Burke is het meer dan dat.

Het moet niet alleen spectaculair zijn, maar ook angstaanjagend. Een beangstigend grote macht. Dit doet mij denken aan filmposters die een vergelijkbaar gevoel op proberen te wekken.

Op de linkerpagina staat bijvoorbeeld een poster voor de anime-serie *Attack on Titan* (2013), een serie waar reuzen een stad aanvallen. Ik geloof dat dit beeld te vergelijken is met Burke's definitie van het Sublieme.

Filosoof Immanuel Kant voegt in zijn *Kritiek van het oordeelsvermogen* (1790) nog toe dat hij niet gelooft dat 'subliem' als objectief gezien kan worden, maar dat het voor ieder juist subjectief is.

Zo is de oceaan niet oneindig, maar omdat wij zo klein zijn in vergelijking met de oceaan lijkt dat wel zo. Ook associëren wij de oceaan met gevaarlijke dingen zoals bliksemstormen en gigantische walvissen, waardoor de oceaan nog overweldigender overkomt.

Jean-François Lyotard (1924-1998) voegt hier nog aan toe dat het Sublieme versterkt wordt door de afwezigheid van reden. Natuurrampen hebben geen reden om onze steden te vernietigen, en toch doen ze het. Dit voegt volgens Lyotard toe aan de hopeloze ervaring van het Sublieme.

Een kraaienuitvaart. Afbeelding afkomstig van National Audubon Society.

Dit klinkt waarschijnlijk als een fenomeen dat alleen mensen meemaken, maar wist je dat zelfs kraaien vaak samen een ongeluk bekijken?

Ik haal er een artikel bij van journalist Anne Marshall-Chalmers (2020).

In dit artikel wordt het fenomeen besproken dat groepen van kraaien aan een soort begrafenissen lijken te doen. Wanneer een dode kraai wordt gevonden, komen alle kraaien van de buurt er van een afstand omheen zitten. Vreemd...?

Dat kraaien voor vogels heel erg slim zijn is een bekend feit, maar waarom zouden ze dit doen?

Dit artikel onderzoekt deze vraag, door honderden van deze kraai-begrafenissen te bekijken.

(Een necrofiel kraaien-seksfeestje is maar 4% van de keren ontstaan, deelt ecologist Kaeli Swift. Waarschijnlijk is dat dan niet de reden. Gelukkig had ik mijn geld daar niet op ingezet.)

Dus... Waarom dan?

Het experiment verliep als volgt: Een man die normaalgesproken pinda's aan de kraaien voert lieten ze een dode kraai meenemen om daar achter te laten. Voor deze kraai hielden de kraaien ook zo'n "afscheidsritueel" ... En de volgende keer dat deze man kwam, probeerde de kraaiengroep hem aan te vallen!

Duidelijk dus dat ze hem nu als bedreiging zien, terwijl dat voorheen niet het geval was.

Het doel van de kraaienbegrafenis lijkt dus te zijn dat de kraaien sociaal samen kunnen komen en kunnen ontcijferen wat het gevaar was voor de kraai die is gestorven.

Ofwel, ze blijven instinctief in de buurt van de ellende, omdat ze willen weten wat er is gebeurd... Net als mensen, dus!

Groepsmentaliteit is dan ook een van de delen waar de negatieve media-weergave van *cancel cultuur* bekend om staat... Je zou zelfs kunnen zeggen dat dit een voorbeeld is van *cancel cultuur* bij kraaien! Door samen te komen en het probleem te bekijken, hebben ze de pindaman eigenlijk *gecanceld*, toch?

3: DE CONCLUSIE

Ik geloof dat de *cancel cultuur* bestaat uit goede intenties. Het heeft een nobele oorsprong én een nobel doel. De vraag is... Waar gaat het dan fout?

Zelf denk ik dat dit ligt bij de eerder benoemde haast die wij tegenwoordig hebben om een mening en standpunt te vormen op social media.

De online nieuwswereld gaat zo snel dat we soms het gevoel hebben alsof we verwacht worden om direct overal een mening over te kunnen vormen.

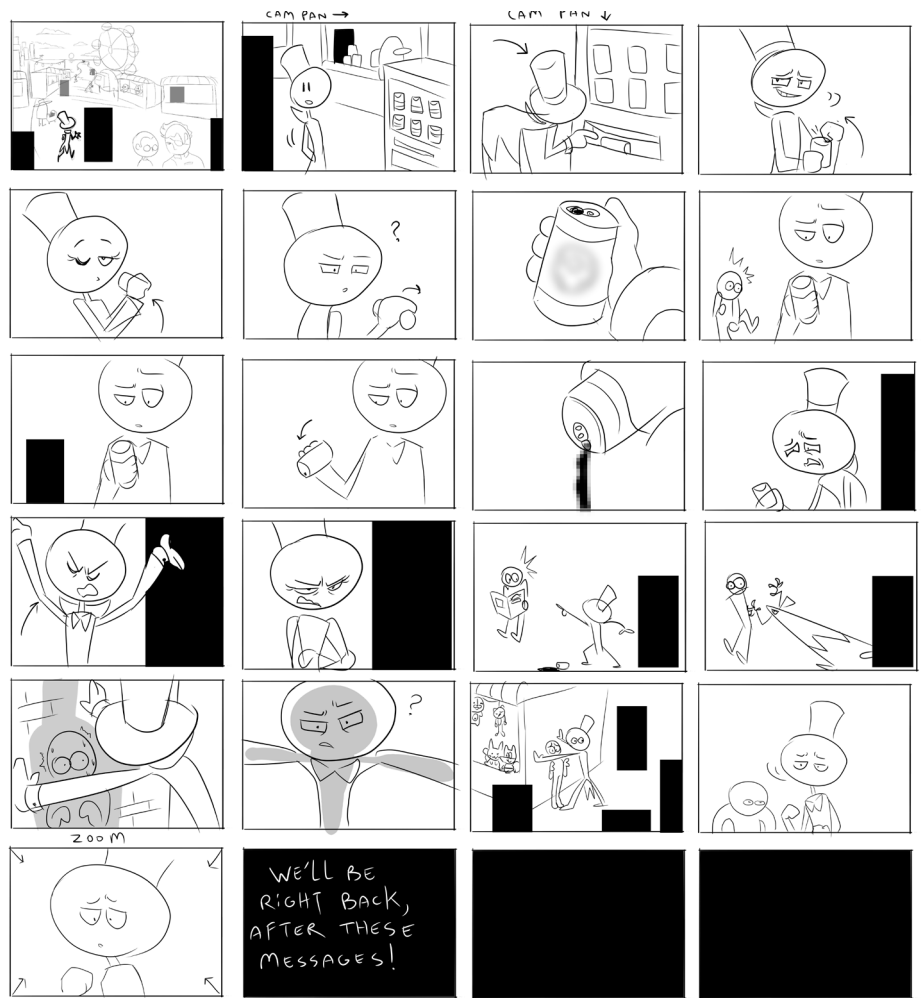
Dit is in onderzoek terug te zien. Een artikel van The Washington Post (2016), geschreven door Caitlin Dewey, zegt dit zelfs al in de titel. *6 in 10 of you will share this link without reading it, a new, depressing study says.*

Hoewel ik de komische waarde zie van de mogelijkheid dit artikel niet te lezen en enkel als kop te presenteren, zal ik toch uitleggen wat er in het artikel wordt verteld.

Het blijkt uit een studie dat, bij het zien van een link naar een artikel, 70% van Facebook-gebruikers een comment achterlaten na enkel de kop van het artikel te lezen. Mensen vormen dus al hun mening zonder werkelijk een artikel te lezen. Heel veel mensen delen zelfs deze artikelen zonder ze te lezen! Ik maak me hier zelf ook schuldig aan. Omdat ik in een vriendengroep zit die vaak videogames speelt, zie ik soms een artikel met als kop bijvoorbeeld:

Het uiteindelijke ontwerp van Olivia Onzini, het hoofdpersonage. Door mij getekend.

Een groot stuk storyboard voor mijn film. Door mij getekend.

“Save data-verwijderende glitch gevonden in het nieuwste schietspel”

Zelf speel ik nooit schietspellen, dus ik heb geen interesse om het artikel te lezen. Sommige mensen in die groep spelen wel schietspellen, dus ik stuur hen het artikel, omdat het belangrijke informatie lijkt te zijn. In dit geval is het natuurlijk niet zo erg dat ik het artikel niet lees... Maar dit gebeurt dus ook erg vaak met nieuws *buiten* de inconsequenter wereld van videogames. Wanneer het bijvoorbeeld *fake news* zou kunnen zijn... Dan is het een probleem. Het artikel dat gebruikt werd om onderzoek te doen hoe veel commenters werkelijk het artikel lezen was namelijk nep. Het had een schokkende koptekst, maar het echte artikel bestond geheel uit lorem ipsum-tekst! (Dit zijn willekeurige letters die geen echte woorden zijn)

Mensen hadden hun comments dus achtergelaten gebaseerd op enkel de koptekst, overtuigd van een nieuwsbericht dat direct als nep zou worden onthuld als ze het hadden geopend!

Dit is toch wel een probleem, vind ik.

Zelfs journalisten vallen wel eens in deze valkuil. Ervaren journaliste Teresa Bryan Peneguy geeft op Quora toe (2018) dat ze wel eens enkel de titel leest en daar genoeg aan heeft. In haar post zegt ze:

In the past, I may have taken more time to read the story. Now, 20 others are begging to be read.

(Mijn vertaling: “In het verleden zou ik misschien meer de tijd genomen hebben om het verhaal te lezen. Tegenwoordig zijn er 20 andere verhalen die mijn aandacht ook vereisen”.)

Dit citaat zegt een hoop over de snelheid die tegenwoordig wordt verwacht op social media.

Als we mijn ontdekkingen op een rijtje leggen, wordt het langzaam duidelijk wat ik probeer te zeggen.

Cancel cultuur is zo slecht nog niet, want:

- Het heeft een oorsprong met goede bedoelingen

- Het is deel van ons proces om nieuwe normen en waarden te scheppen

Maar toch beeldt de media *cancel cultuur* altijd af als iets om je zorgen over te maken. Waarom?

- Zoals gezien in het YouTube-voorbeeld is negatieve interactie ook winstmakend voor social media

- *Cancel cultuur* hoort gericht te zijn op de “elites”, waarvan sommige ook het vermogen hebben de media te sturen

- Het verspreiden van misinformatie is gemakkelijker dan ooit, omdat steeds minder mensen hun bronnen controleren voordat ze die delen.

Het beeld dat geschilderd wordt met deze informatie is dus dat social media er profijt van heeft als mensen misinformatie verspreiden waar ze boos om kunnen worden. Meer interactie betekent meer advertenties. Ik denk dat het niet de *cancel cultuur* is die problematisch is, maar het vervormde stereotype dat van de *cancel cultuur* is ontstaan. Het idee dat wij bang moeten zijn voor *cancel cultuur* is juist de boosdoener. Zoals ik eerder zei is dit ook waar mijn afstudeerfilm over gaat.

In mijn film ontstaat een groot paniek omdat mensen nieuws verspreiden waarvan iedereen enkel de kop leest. Er is te veel haast. Iedereen doet mee aan het *cancelen* van mijn hoofdpersoon, niet omdat ze echt weten wat er aan de hand is, maar gewoon omdat ze bang zijn dat ze anders zelf *gecanceld* zouden worden.

De angst die bestaat voor het stereotype van *cancel cultuur* baart zo juist dat stereotype de werkelijkheid in. Zonder de angst zou *cancel cultuur* gebruikt kunnen worden voor zijn originele, nuttige en progressieve doel.

De transformerende baby in *Son of the Mask*, beelden afkomstig van de film.

Dus, wat is de uiteindelijke plot van mijn film?

Olivia Onzini is een goochelaar die op het punt staat op te treden. Haar partner Louis stelt haar gerust dat haar optreden goed gaat komen, maar nadat Olivia de show verknalt en een heleboel scheldwoorden uitroept is Louis plots vervangen door een zwarte balk.

Het blijkt niet alleen Louis te zijn, maar heel veel mensen op straat ook!

Zelfs het blikje frisdrank dat Olivia wilt kopen is gecensureerd. Waarom??

Olivia eist antwoorden van een voorbijganger, en leert dat ze is gecanceld. Een krantenartikel heeft namelijk de headline “*Olivia Onzini heeft vreselijke daad verricht*”, in verwijzing naar haar scheldwoorden tijdens haar show. Waar het naar verwijst weten de mensen niet, want iedereen heeft alleen de headline gelezen, en gehoord dat ze van Olivia weg moeten blijven. Dit is dus niet *cancel cultuur* op de manier waar het voor is bedoeld, maar de vervormde gepeupel-mentaliteit versie daarvan. Wanneer Olivia ontdekt dat de censuur vrijwillig is, keert ze zich naar Louis, die weg probeert te rennen.

Ze grijpt hem en scheurt de censuur balk van hem af. Louis legt uit dat het zijn plan was om zo snel mogelijk deze cartoon uit te stappen, zodat zijn character design voor een nieuwe serie gebruikt kan worden. Olivia voelt zich bedrogen, en geeft Louis een welverdiende klap in zijn gezicht met een censurbalk.

Ik geloof zelf dat deze film ook de wonderbaarlijkheid van animatie laat zien. Door een verhaal te vertellen met cartoonpersonages is het voor iedereen een stuk aantrekkelijker. Het is charmant en leuk om naar te kijken. Bovendien speelt het verhaal zich af binnen een animatiefilm. Onderwerpen zoals het hergebruiken van character designs zouden nergens op slaan als de film geen animatie was. Dat is niet het enige, ook wordt er gespeeld met censurbalken op een manier die bijna niet mogelijk zou zijn in andere vormen van media. Natuurlijk kan dit deel wel gedaan worden met special effects in een “echte mensen-film”, maar iedereen die wel eens *Son of The Mask* (2005) heeft gezien kan je vertellen dat cartoon slapstick niet zo prettig samengaat met realistische beelden. Deze film heeft dan ook veel kinderen nachtmerries gegeven.

De samenvatting van mijn film mist een paar plot-details zoals voorafschaduwning en achtergrondetails die belangrijk zijn, maar verder is dit de film waar ik nu mee aan de slag ga.

Ik kan niet wachten om te beginnen met animeren!

Ik heb er zin in.

BRONNENLIJST

Achtergrond voor mijn film. Door mij getekend.

Boos (2022).

BOOS: THIS IS THE VOICE.

Geraadpleegd op 21-1-2021, <https://youtu.be/1idPrF17UP0>

Clark, M. (2020).

DRAG THEM: A brief etymology of so-called "cancel culture".

Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2057047320961562>

Dewey, C. (2016).

6 in 10 of you will share this link without reading it, a new, depressing study says.

Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://www.washingtonpost.com/news/the-intersect/wp/2016/06/16/six-in-10-of-you-will-share-this-link-without-reading-it-according-to-a-new-and-depressing-study/>

Gardner, A. (2022).

A Complete Breakdown of the J.K. Rowling Transgender-Comments Controversy.

Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://www.glamour.com/story/a-complete-breakdown-of-the-jk-rowling-transgender-comments-controversy>

Gulden, P. van der. (2021).

Waarom blijven mensen kijken bij een ongeluk?.

Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://www.quest.nl/mens/psychologie/a35139318/waarom-blijven-mensen-kijken-bij-een-ongeluk/>

Guterman, L. (2005).

Son of the Mask. Verenigde Staten.

Henderson, R. (2020).

What Propels Cancel Culture (Psychology Today). Verenigde Staten.

Higley, J. (2016).

Elites, Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://www.britannica.com/topic/elite-sociology>

Hiro, A. (2011)

Memes. Geraadpleegd op 21-1-2022, <https://knowyourmeme.com/memes/memes>

Jones, M. C. (1953).

Duck Amuck (Looney Tunes). Verenigde Staten.

Marshall-Chalmers, A. (2020). *Flying in for the Crow Funeral*. Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://baynature.org/2020/10/29/flying-in-for-the-crow-funeral/>

Miechels, T. (2021).

Wakker na de dood van god (Filosofie Magazine). Nederland.

Olsthoorn, J. (2009).

HET SUBLIEME: WAAROM WE BLIJVEN KIJKEN NAAR WAT WE NIET WILLEN ZIEN.

Nederland.

Onbekende auteur, (Onbekend jaartal). Woke Betekenis.

Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://www.watbetekent.nl/woke-betekenis/>

Peneguy, T. (2018).

Geen titel. Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://www.quora.com/Do-too-many-people-confuse-the-news-by-only-reading-the-headline>

Rowling, J.K. (2020).

Geen titel. Geraadpleegd op 20-1-2022, https://twitter.com/jk_rowling/status/1269382518362509313?s=20

Spicer, A. (Onbekend jaartal).

Do Dislikes Matter on YouTube?.

Geraadpleegd op 20-1-2022, <https://alanspicer.com/do-dislikes-matter-on-youtube/>